

Нагоринська С.О.,
здобувачка вищої освіти групи М-32д
Олейник А.Д.,
здобувачка вищої освіти групи МЗД-21дсп
Науковий керівник – **Крупельницька І.Г.,**
канд. екон. наук, доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ
м. Вінниця

ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ З ВИМОГАМИ МСФЗ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Євроінтеграція України поступово змінює вимоги до бухгалтерського обліку, бо фінансова звітність уже не може бути лише внутрішнім документом підприємства. Вона має бути зрозумілою банкам, інвесторам, партнерам, аудиторам і державним органам не тільки в Україні, а й за її межами. Саме тому гармонізація національної системи бухгалтерського обліку з МСФЗ стає не формальною вимогою, а умовою нормальної участі українського бізнесу в міжнародному економічному просторі.

Українська система обліку досить довго була орієнтована переважно на податкові правила, інструкції та контроль правильності документів. МСФЗ мають іншу логіку: головним є не просто заповнення форми, а реальне відображення фінансового стану підприємства. Наприклад, для інвестора важливо бачити не тільки прибуток у звіті, а й ризики, зобов'язання, якість активів, майбутні грошові потоки. Саме тому міжнародні стандарти підвищують прозорість звітності, зменшують інформаційні ризики для кредиторів та інвесторів і спрощують доступ підприємств до фінансових ресурсів [1].

Практичний перехід України до МСФЗ почався не одразу. Важливим етапом став 2012 рік, коли підприємства, що становлять суспільний інтерес, банки та публічні акціонерні товариства почали складати фінансову звітність за міжнародними стандартами. Пізніше процес розширився, а з 2021 року звітність за МСФЗ почала подаватися в електронному форматі XBRL. Це вже означає не просто зміну стандартів, а перехід до цифрової логіки фінансової звітності, де дані мають бути структурованими, порівнюваними й придатними для автоматизованої обробки [2].

Одним із найскладніших моментів гармонізації є те, що між НП(С)БО та МСФЗ залишаються суттєві відмінності. Наприклад, МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» передбачає п'ятиетапну модель визнання доходу, якої немає в такому самому вигляді в національних стандартах. Це може впливати на період, у якому підприємство показує дохід. Інший приклад МСФЗ 16 «Оренда»: за міжнародним підходом орендар визнає

актив за правом користування і відповідне зобов'язання, тоді як у національній практиці орендні платежі часто сприймаються простіше як витрати періоду. Через це активи й зобов'язання підприємства можуть виглядати нижчими, ніж вони є фактично.

Окреме значення має оновлення самих міжнародних стандартів. Наприкінці 2024 року IASB представила МСФЗ 18 «Подання та розкриття інформації у фінансовій звітності» та МСФЗ 19 «Дочірні компанії без публічної звітності: розкриття інформації», які мають набути чинності у 2027 році. МСФЗ 18 передбачає новий підхід до подання доходів і витрат, зокрема їх класифікацію за операційною, інвестиційною та фінансовою категоріями. Для українських підприємств це означає, що гармонізація не може бути одноразовим процесом: стандарти змінюються, і національна система обліку має встигати за цими змінами [3].

Важливо, що МСФЗ поширені не в окремих країнах, а фактично стали глобальною мовою фінансової звітності. Вони застосовуються у 168 юрисдикціях і включають Концептуальну основу, 16 чинних стандартів МСФЗ, МСФЗ для малих і середніх підприємств, 25 чинних МСБО та інтерпретації. Для України це має практичне значення: якщо підприємство планує залучати іноземний капітал, працювати з міжнародними банками або виходити на зовнішні ринки, його звітність має бути зрозумілою без додаткового «перекладу» на іншу облікову систему [5].

Разом із тим гармонізація не зводиться лише до переписування стандартів. Найбільші труднощі пов'язані з кадрами, методичним забезпеченням, податковими суперечностями та технічною підготовкою підприємств. У практиці часто виникає ситуація, коли звітність за МСФЗ складається формально, без реальної зміни внутрішніх облікових процесів. Наприклад, підприємство може зробити трансформаційну таблицю наприкінці року, але протягом року вести облік за старою логікою. У такому разі МСФЗ перетворюються не на інструмент управління, а на додаткову звітну процедуру.

Ще одна проблема зв'язок бухгалтерського та податкового обліку. В Україні підприємства часто орієнтуються на податкові наслідки операцій, тоді як МСФЗ вимагають показувати економічну сутність операції. Наприклад, актив може юридично не належати підприємству, але якщо компанія реально контролює економічні вигоди від його використання, у міжнародній логіці це вже впливає на звітність. Через такі відмінності бухгалтер має не просто механічно виконувати інструкцію, а застосовувати професійне судження.

Для ефективної гармонізації потрібно рухатися у кількох напрямках:

- оновлювати національні стандарти з урахуванням змін МСФЗ;
- узгоджувати бухгалтерські правила з податковим законодавством;

- розвивати навчання бухгалтерів, аудиторів і фінансових менеджерів;
- впроваджувати XBRL та інші цифрові інструменти звітності не формально, а як частину облікової системи;
- створювати зрозумілі методичні рекомендації для підприємств різного масштабу.

Гармонізація національної системи бухгалтерського обліку з МСФЗ має значення не лише для великих компаній. Малий і середній бізнес також поступово стикається з вимогами прозорості, особливо коли працює з грантами, кредитами, іноземними партнерами або експортом. Водночас для МСП важливо не перевантажити облік надмірними вимогами, тому перспективним є обережне використання спрощених міжнародних підходів.

У підсумку гармонізація бухгалтерського обліку з МСФЗ в умовах євроінтеграції є не технічною заміною одних правил іншими, а зміною всієї логіки фінансової інформації. Українська звітність має ставати більш прозорою, порівнюваною та корисною для прийняття рішень. Але для цього потрібні не тільки законодавчі зміни, а й підготовка фахівців, цифровізація звітності, якісні методичні матеріали та реальне використання МСФЗ у щоденному управлінні підприємством. Саме тоді міжнародні стандарти працюватимуть не як формальна вимога, а як інструмент розвитку українського бізнесу в європейському економічному просторі [4].

Список використаних джерел

1. Кладницька Т., Мейш А. Міжнародні стандарти обліку та їх вплив на фінансову звітність підприємств в Україні. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1(52). С. 22–26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-52-3>.
2. Костякова А. А. Звітність без кордонів: українські реалії в контексті МСФЗ. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 74. С. 242–250. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-108>.
3. Крюкова І. О., Потишняк О. М. Нові вимоги до бухгалтерського обліку і фінансової звітності за міжнародними стандартами. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. Т. 10, № 1. С. 375–379. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-64>.
4. Лемішовський Р., Лемішовський В. Адаптація національного бухгалтерського обліку до МСФЗ в умовах євроінтеграції. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2025. № 22. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-22-09-02>.
5. Пономарьова Н., Романенко К., Балла І. Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності IFRS в українських компаніях. *Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми*. 2025. № 5. DOI: 10.70651/3083- 6018/2025.5.08.